مردم سالاری
سه‌شنبه ۴ دی ۱۴۰۳ - ۲۲ جمادی الثانی ۱۴۴۶ - ۲۴ دسامبر ۲۰۲۴ - سال بیست و چهارم - شماره ۶۴۳۵

ویژه

دستور کار سفر دو مقام ارشد روس به تهران

رسانه‌های روسی در گزارشـــی از سفر کاری مشترک «ویتالی ساولیف» و «الکســی اورچوک» معاونان نخست‌وزیر روسیه به تهران در روز دوشنبه سوم دی‌ماه ۱۴۰۳، هدف این سفر را حل و فصل مسائل طرح‌های مشترک دو کشور در عرصه حمل و نقل و لجستیک گزارش دادند.

به گزارش تاس، ساولیف معاون نخست‌وزیر روسیه در این باره گفت: هدف هیأت روســی از سفر به تهران، حل و فصل مسائل حمل و نقل و لجستیک با ایران خواهد بود. ساولیف خاطرنشان کرد: ایران یک شریک استراتژیک برای ما است، البته ما موضوعات مشترک زیادی داریم که قرار است در مورد آنها بحث کنیــم از جمله در زمینه حمل و نقل دریایی، زمینی، ریلی و هوایی و طرفین آماده هستند که گام‌های بعدی را برای توسعه مناسبات دوجانبه بردارند.

معاون نخست‌وزیر روسیه گفت: موضوعاتی که قرار است در بالاترین سطح در مورد آنها بحث کنیم، مورد علاقه هر دو کشور است.

وی افزود: توســعه کریدورهای حمل و نقل و لجســتیک اولویت اصلی در مذاکرات ما در تهران اســت. ما به حــل و فصل مباحث مرتبط با قرارداد بین دولت‌های دو کشــور که اردیبهشت ۱۴۰۲ برای ســاخت خط ریلی رشت – آستارا ادامه خواهیم داد. ساولیف با بیان اینکه منابع مالی مورد نیاز برای ساخت راه‌آهن رشت – آستارا از سوی طرف روسی تأمین شده است، گفت: روسیه در حال مذاکره با ایران درباره تاریخ شروع عملیات اجرایی این طرح است.

وی خاطرنشان کرد: روسیه آماده ساخت این خط ریلی است، در این میان، مســائلی وجود دارد که باید با طرف ایرانی در میان بگذاریم. بودجه مورد نیاز تخصیص داده شــده اســت و همه موارد درباره ساخت این طرح بین طرفین توافق شده است. معاون نخســت‌وزیر روسیه همچنین اظهار داشت: در حال حاضر بسیاری از کشورها خواهان مشارکت در ساخت یکی از مسیرهای کریدور حمل و نقل بین المللی شمال–جنوب هستند.

خبرگزاری روس نوشت که دو مقام ارشد روس در تهران با رئیس جمهور، معاون اول رئیس‌جمهور و وزیر راه و شهرســازی جمهوری اسلامی‌ایران دیدار خواهند داشت. بنا بر این گزارش، روسیه و ایران در ۱۷ می۲۰۲۳ (اردیبهشت ۱۴۰۲) قراردادی را برای ساخت راه آهن رشت - آستارا امضا کردند. این مسیر بخش‌های ریلی غربی کریدور حمل‌ونقل بین‌المللی شــمال - جنوب را به هم متصل می‌کند و بازده اقتصادی مسیر ترانس خزر را افزایش می‌دهد.

مســکو برای اجرای این پروژه ۱.۳ میلیارد یــورو وام بین دولتی به تهران اختصاص می‌دهد، در حالی که کل هزینه ساخت آن، ۱.۶ میلیارد یورو برآورد شده است.

رویداد

دلیل افزایش ارتفاع دیوار سفارت روسیه

سفارت روسیه در ایران اعلام کرد: این سفارتخانه در حال هم سطح کردن دیوار نمایندگی در قسمتی است که نسبت به سایر بخش‌ها از ارتفاع کمتری برخوردار است و این اقدامات به صورت برنامه‌ریزی شده صورت می‌گیرد.

ســفارت روسیه در ایران در پاسخ به ایسنا در ارتباط با اخبار منتشر شده در تعدادی از رســانه‌ها مبنی بر دیوارچینی اطراف سفارت روسیه در ایران و تحلیل‌های منتشر شــده در این زمینه اعلام کرد: این سفارتخانه در حال هم سطح کردن دیوار در قسمتی از این نمایندگی است که نسبت به سایر بخش‌ها از ارتفاع کمتری برخوردار است. ضمنا این اقدامات به صورت برنامه‌ریزی شده صورت می‌گیرد. ســفارت روسیه در ایران ادامه داد: امیدواریم که پس از پایان کار، شهرداری تهران دیوار را رنگ آمیزی نموده تا جلوه زیباتری پیدا کند.

پولیتیک

نارضایتی آمریکا از سطح روابط ایران و عربستان

گزینه رئیس‌جمهور منتخب آمریکا برای مشاور امنیت ملی ادعا کرد ایران با حمایت از عملیات طوفان الاقصی، موجب شد توافق عادی‌سازی میان عربستان سعودی و رژیم صهیونیستی به عقب بیفتد.

«مایک والتز» گزینه «دونالد ترامــپ» رئیس‌جمهور منتخب آمریکا برای مشــاور امنیت ملی می‌گوید «احتمال زیادی وجود دارد که توافق عادی‌سازی روابط میان عربستان سعودی و اسرائیل انجام شود.» این دستیار ارشد ترامپ طی مصاحبه‌ای در یک پادکســت با «بن شاپیرو» مفسر محافظه‌کار ادعا کرد: «ایران متوجه شد که طرفین چقدر به یک توافق نزدیک بودند. سپس آتش را با حماس که منجر به جریان هفتم اکتبر شد، روشن کرد و این توافق را به عقب راند.» این ادعا درحالی است که علاوه بر ایران، حتی مقام‌های غربی هم اعتراف کرده‌اند که ایران در عملیات طوفان‌الاقصی نقشــی نداشــته است. وی افزود: «ما گفت‌وگوهای خوبی با طرف سعودی درباره عادی‌سازی روابط داشته‌ایم و همچنان هم این مسئله را بررسی می‌کنیم.»

والتز در لفاظی‌های تهدیدآمیز خطــاب به حماس گفت: «اگر می‌خواهید زندگی کنید، اسرای ما را آزاد کنید.» او در پایان گفت: «اولویت این است که ابتدا اســرا را آزاد کنیم، غزه به جای بهتری تبدیل شــود و سپس درباره یک توافق گسترده‌تر رایزنی می‌کنیم.» پایگاه خبری آکسیوس هفته گذشته به نقل از یک مقام سعودی نوشت: «هیچ پیشرفتی در رابطه با عادی‌سازی روابط میان عربستان سعودی و اسرائیل حاصل نشده است.»

این مقام ســعودی افزود: «این تصور که عربســتان سعودی به نوعی تعهد دیرینه خود را برای ایجاد یک کشــور مستقل فلسطینی تغییر داده، بی‌اساس است.» عربستان سعودی، ایجاد کشور مستقل فلسطین را یکی از شروط لازم برای توافق عادی‌سازی روابط میان ریاض و تل‌آویو دانسته است.

دیپلماسی

کارکردهای دیپلماسی دینی میان ایران و واتیکان

گفت‌وگوهــای دینی میان ایران و واتیکان نه تنها به تقویت روابط میان دو طرف کمک می‌کند بلکه می‌تواند نقشــی انکارناپذیر در بهبود تصویر ایران در عرصه جهانی و حل بحران‌های بین‌المللی ایفا کند.

به گزارش ایرنا، رئیس‌جمهوری اواخر آبان ماه در حاشیه سفر هیات ایرانی به دوازدهمین دوره گفت‌وگوی دینی در واتیکان، نامه‌ای به پاپ فرانسیس نوشت و از رهبر مســیحیان کاتولیک جهان خواســت در وضعیت ناپایدار و احتمال فراگیری آتش جنگ در منطقه، مســاعی جمیله خــود را برای جلوگیری از ادامه تجاوزات غیرانســانی رژیم اسرائیل، برقراری صلح و آتش‌بس و نیز ایجاد فرصتی برای ارسال کمک‌های بشردوســتانه به آسیب‌دیدگان به کار گیرد و سران کشورهای جهان به ویژه دولت‌های مسیحی را به کمک به این امر مهم ترغیب کند. در همین ارتباط، «محمد مسجدجامعی» سفیر پیشین ایران در واتیکان گفت‌وگویی رسانه‌ای داشته که گزیده‌ای از آن را در ادامه می‌خوانید:

سابقه تاریخی روابط ایران و واتیکان

عضو هیات علمی‌دانشکده روابط بین‌الملل وزارت امور خارجه معتقد است که روابط ایران و واتیکان نمادی از احترام متقابل بین دو مرکز دینی و فرهنگی است و می‌تواند به بهبود تصویر ایران در جهان کمک کند.

او به ســابقه روابط ایران و واتیکان اشــاره می‌کنــد و توضیح می‌دهد که گفت‌وگوهای رسمی‌میان ایران و واتیکان از ســال ۱۳۷۳ آغاز شد. در دوران پیش از انقلاب نیز ارتباط وجود داشت اما گفت‌وگوی رسمی‌و سازمان‌یافته‌ای برقرار نبود. او به نخســتین دور این گفت‌وگوها اشاره می‌کند که با چالش‌های فراوانی همراه بود اما سرانجام برگزار شد و اکنون به دور دوازدهم رسیده است.

وی می‌افزاید: ارتباط رسمی‌ایران و واتیکان از سال ۱۹۵۳ آغاز شد. در دهه هفتاد میلادی، این روابط با تلاش‌های پاپ پل ششــم، یکی از فرهیخته‌ترین پاپ‌های قرن بیستم تقویت شد. پل ششم با توجه به اهمیت فرهنگی و علمی، ارتباط‌هایی با اندیشمندان ایرانی همچون دکتر نصر برقرار کرد. به عنوان مثال، ســفیر ونزوئلا در واتیکان نقل می‌کند که پل ششم کتاب «انسان و طبیعت» دکتر نصر را با اشتیاق مطالعه کرده و از آن استقبال کرده است.

گفت‌وگوی رسمی‌ایران و واتیکان در سال ۱۳۷۳ در تهران برگزار شد. این گفت‌وگوهــا به صورت دوســالانه و متناوب در تهران و رم برگزار می‌شــود و تا به امروز ۱۲ دوره از آن انجام شــده اســت. این نوع ارتباطات دوره‌ای میان واتیکان و کشورها نادر است و ایران یکی از معدود کشورهایی است که چنین روابط منظم و رســمی‌ای با واتیکان دارد. مسجدجامعی اشاره می‌کند که پاپ فرانسیس، به‌دلیل مواضع ترقی‌خواهانه و تمایل به میانجی‌گری در بحران‌های بین‌المللی می‌تواند نقشــی کلیدی در بهبود روابط ایران با غرب ایفا کند اما از این ظرفیت تاکنون به‌خوبی استفاده نشده است.

سخنگوی وزارت امورخارجه ایران خبر داد

تدارک گفت‌وگوی تهران با تروئیکای اروپایی

گروه دیپلماســی: نشست هفتگی ســخنگوی دســتگاه دیپلماسی با ســوژه‌های «پیام ترامپ به تهران»، «آینده روابط تهران با دمشق»، «رفتار ترکیــه» و «آخریــن وضعیت پرونده اتمی‌ایران» برگزار شد.

«اســماعیل بقایی» در پاســخ به سوالی درخصوص «اظهــارات اخیر مقامات آمریکا در ارتباط بــا دخالت در امور داخلی ایران و حمایت از ایجاد ناآرامــی» در ایران گفت: از کوزه همان برون تراود که در اوســت؛ این سخنان برای ما و دنیا تازگی ندارد.مداخله و خرابکاری آمریکا و تلاش‌های آنها برای ناامن سازی کشورهای مستقل سابقه طولانی دارد و این امر تازه‌ای نیست و این الگوی رفتاری آمریکا در مورد کشورهای مستقل است.

بقايي گفت : بیان اینگونه سخنان از زبان یک مقام ارشــد آمریکایی و دخالت در امور داخلی ایران نقض فاحش اصول بین‌الملل و منشور سازمان ملل است و باید آمریکایی‌ها به خاطر مداخلاتشان در امور داخلی دیگر کشــورها پاســخگو باشــند.این اظهارات و مداخلات محکوم است و برگ سیاه دیگری از مداخلات قطور آمریکا در امور داخلی ایران است.

سطح روابط ایران و سوریه

ســخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی‌ایران در خصوص سطح روابط ایران و سوریه پس از ســقوط اسد اظهار کرد: در حال حاضر ارتباط مستقیمی‌با جریان حاکم در سوریه نداریم. بقايي در پاسخ به سوالی در مورد به شــهادت رسیدن کارمند محلی ســفارت ایــران در ســوریه و پیگیری این موضوع از ســوی وزارت خارجه گفت: ما به جد پیگیر این موضوع و پرونده هستیم.

وی با بیان اینکه «برای ما روشــن نشده اســت که چه گروه‌های تروریستی و یا چه افــرادی، کارمند محلی ســفارت ایران در سوریه را به شهادت رسانده‌اند»، گفت: این اتفاق در همان روزی انجام شده که دمشق سقوط کرده و ایشان در حال خروج از دمشق بودند که به خودروی ایشان تیراندازی شده است.

بقایــی ادامه داد: ما پیگیــر این موضوع هســتیم. این اتفاق در شــرایط هرج و مرج دمشق رخ داده است ولی ما از دولت موقت سوریه و جریان حاکم در سوریه خواسته‌ایم که در این مورد روشنگری کند.

گفت و گوهای صریح ایران و ترکیه

ســخنگوی وزارت خارجه همچنین در پاسخ به این ســوال که آیا به نظر وی ایران با ترکیه در ارتباط با موضوع سوریه به توافق می‌رسد، گفت: ترکیه همسایه مهم ماست و همواره روابط ما مبتنی بر حسن همجواری بوده اســت و ما به آن پایبند هستیم و این روابط را با جدیت دامه می‌دهیم.

وی تصریــح کــرد: در مــورد اختلاف نظرهایی که ممکن است بین ۲ کشور وجود داشته باشد نیز ما به صورت صریح صحبت می‌کنیم و این یک روند مستمر است.

نشست ایران و ۳ کشور اروپایی

ســخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اســلامی‌ایران گفت: احتمالا در هفته آخر دی ماه دور جدید گفت‌وگوهای ایران و سه کشور اروپایی برگزار می‌شود.

وی افزود: در دور قبلی تصمیم گرفته شد که این گفت‌وگوها ادامه پیدا کند. همانطور که پیش از این گفته‌ایم این‌ها گفت‌وگوست و مذاکــره نیســت و در آن در مورد طیف مختلفی از مسائل از جمله هسته‌ای گفت‌وگو می‌شــود. ســخنگوی وزارت امــور خارجه جمهوری اسلامی‌ایران همچنین تاکید کرد: ما هیچ گاه میز مذاکره را ترک نکرده‌ایم و در شرایط مختلف در راستای تامین منافع ملی ایران مقید به موضوع مذاکره بوده‌ایم.

بی اطلاعی از پیام ترامپ

ســخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی‌ایران در در پاسخ به سوالی در ارتباط با مطالب منتشر شده مبنی بر اینکه ترامپ از طریق عمان پیامی‌را به ایران جهت مذاکره ارسال کرده است، گفت: بنده اطلاعی در این زمینه ندارم.

وی بار دیگر در پاسخ به سوالی در مورد ادعای رسانه بغداد الیوم مبنی بر پیام آمریکا به ایــران از طریق عمان خطاب به خبرنگار پرســش کننده گفت: توصیــه می‌کنم به مطالبی که در رســانه‌های رنگی که چندان نیز سفید نیســتند، منتشر می‌شود ضریب ندهیم و به آنها نپردازیم.

امضای پیمان با روسیه

بقایــی همچنین با بیان این که «ســند جامع همکاری‌های ایران و روســیه در یک سفر دوجانبه امضا می‌شود» گفت: احتمالاً در اواخر دی ماه این سند امضا خواهد شد.

ســخنگوی وزارت امــور خارجه گفت : بزودی نشســت شورای عالی اقتصاد اوراسیا در روســیه برگزار می‌شــود و از طرف ایران وزیرصمت در این نشســت شرکت می‌کند و یکی از دســتورکارهای مهم آن تصویب عضویت ناظر ایران در این اتحادیه است.

پیگرد قتل ۲ ایرانی در فرانسه

ســخنگوی وزارت امور خارجه ایران در پاسخ به سوالی در مورد پیگیری وزارت امور خارجه در ارتباط با قتل ۲ شــهروند ایرانی در شــمال فرانسه با اشــاره به پیگیری این موضوع از سوی ســفارت ایران در فرانسه و وزارت خارجه جمهوری اسلامی‌ایران گفت: ابعاد این قضیه دقیقا برای ما روشــن نیست و با توجه به این که طبق گزارش رســانه‌ها ضارب در بازداشــت به سر می‌برد ما انتظار داریم که هرچه زودتر جنبه‌های این موضوع مشخص شــود که آیا این اقدام یک اقدام تروریستی بوده یا با انگیزه‌های نژادپرستانه صورت گرفته اســت؟ ما انتظــار داریم که مراجع ذیربط امنیتی و قضایی فرانســه هر چه زودتر در این زمینه اطلاع‌رسانی کنند.

حشدالشعبی موضوعی عراقی

بقايي در پاســخ به پرسشی درباره سفر مقامــات امریکایی و نماینده ســازمان ملل به عراق با هدف فشــار به دولت عراق برای انحلال الحشــد الشــعبی گفت: «این گونه موضوعات، موضوع داخلی عراق اســت و به تصمیــم خود عراقی‌ها بــاز می‌گردد. اینکه آنها چــه تصمیمی‌می‌گیرند به خودشــان بازمی‌گردد و خودشــان می‌توانند نسبت به منافع خود تصمیم صحیح بگیرند. اما آنچه برای ما روشن است این است که در جریان مبارزه با داعش و رها کردن عراق از خطر و تهدید ناشی از تروریسم و داعش مردم عراق خیلی شجاعانه و در شــرایط خطیر مبارزه کردند و توانستند خطر داعش را از سر عراق دفع کنند. بنابراین دولت و ملت عراق با در نظر داشــتن خطراتی که منطقه و عراق را تهدید می‌کنند تصمیم مناســب را خواهند گرفت. اینکه طرف‌های امریکایی و طرف‌های دیگری که ســابقه آنها نشان داده است که هیچ گاه خیر مردم منطقه را نخواسته اند و بخواهند نسبت به تصمیمشان تاثیر بگذارند، قطعا چنین رفتارهایی قابل قبول نیســت و کشــورهای منطقــه آن را درک می‌کنند و چنین اجازه ای نخواهند داد.»

شورای آتلانتیک بررسی کرد

تهدید ترکیه علیه اسرائیل به موازات ایران

حسن حسن، بنیان‌گذار و سردبیر مجله نیولاینز در گاردین می‌نویسد: «برای عربستان ســعودی، امارات متحده عربی و رژیم اسرائیل، تغییر در دمشق یک تغییر بازی‌کننده اســت که می‌تواند آن‌ها را در برابر یک رقیب منطقه‌ای قرار دهد.»

این پرســش که منطقه غرب آســیا پس از تغییرات زلزله وار رخ داده در چه مسیری قرار خواهد گرفت، شــاید دشوارترین پرسش این روزها چه در محافل رسانه ای و چه در محیط‌های دیپلماتیک باشــد. نگاه کوتاه مدت به نتیجه تحولات، بســیاری از رسانه‌های منطقه ای و حتی بین المللی را به سمت تقسیم میدان به برنده و بازنده سقوط بشار اسد سوق داده است. با اینهمه بعید به نظر می‌رسد که حل و فصل پرونده ای با تاریخچه سوریه توسط یک یا دو بازیگر خاص ممکن باشد.

شــورای آتلانتیک در گزارشــی در این باره از لنز تغییر جایگاه ترکیه در این پرونده و بهره برداری رژیم اسرائیل از فضای موجود به مجموع تحولات نگاه کرده و ادعا می‌کند که میزان بهره برداری این دو بازیگر از تحولات میدانی در ســوریه به اندازه ای بوده که چند هفته پیش تصور آن ممکن نبود. اکنون این دو متحد ایالات متحده، که روابط دوجانبه آنها از زمان آغاز جنگ غزه در سال گذشته به طرز چشمگیری بدتر شده، در مسیر تصادف در سوریه و فراتر از آن قرار دارند.

ارزیابی اینکه اسرائیل چه انتظاری از تغییرات چشمگیر در خاورمیانه دارد دشوار نیست، زیرا منافع این رژیم در منطقه شناخته شده و متمرکز بر نیاز اسرائیل به امنیت، تمایل به حفظ برتری نظامی‌و نیاز مداوم به بازدارندگی در مقابل ایران و دیگر اعضای محور مقاومت است. نویسنده این مطلب با اشاره به مجموعه تحولات رخ داده در منطقه در چند ماه اخیر از هدف قرار گرفتن رهبران ارشد حزب الله لبنان تا سقوط حکومت بشار اسد ادعا می‌کند که رژیم اسرائیل در حال حاضر در قویترین موقعیت امنیتی خود قرار دارد.

تا به حال، جهان به اندازه کافی بر آرزوهای خود ترکیه تمرکز نکرده اســت، اما رجب طیب اردوغان، رئیس جمهور این کشور ابایی از بیان این موضوع ندارد و اخیرا در سخنانی از موضع بالا گفته هر رویداد در منطقه ما و به ویژه سوریه به ما یادآوری می‌کند که ترکیه بزرگ‌تر از خود ترکیه است. ملت ترکیه نمی‌تواند از سرنوشت خود فرار کند. اردوغان آن سرنوشت را به صورت تمدنی توصیف و ترکیه جدید را به عنوان ادامه میراث عثمانی معرفی می‌کند. این مفهوم نه تنها در رژیم اسرائیل بلکه در میان سلطنت‌های خلیج فارس و ایالات متحده نیز نگرانی ایجاد کرده اســت. حسن حسن، بنیان‌گذار و سردبیر مجله نیولاینز در گاردین می‌نویســد: «برای عربستان ســعودی، امارات متحده عربی و اسرائیل، تغییر در دمشــق یک تغییر بازی‌کننده است که می‌تواند آن‌ها را در برابر یک رقیب منطقه‌ای قرار دهد.» او همچنین اشاره می‌کند: «برای سیاستمداران غربی، نگرانی‌ها به چند دسته تقسیم می‌شوند. برخی نگران گرایش‌های اسلامی‌ترکیه هستند و دغدغه دیگری تبدیل شدن این کشور به بازیگر مرکزی در معادله‌های خاورمیانه است.» حسن حسن با طرح این ادعا که معمــولا طرف غربی تعریف چالش برانگیزی از قــدرت ایران در منطقه دارد می‌گوید که «ظاهرا تعریف ارائه شده از قدرت فعلی ترکیه در منطقه به این اندازه مورد مناقشه نیست.»

این کارشــناس تحولات منطقه در ادامه به تقابل قدرت عربســتان سعودی با ترکیه اشــاره کرده و می‌نویسد: «ظهور ترکیه روایت ریاض که خود را به عنوان رهبر بی چون و چرای جهان ســنی و تا حدودی در مقابل ایران شیعه معرفی می‌کند، به چالش می‌کشد. سیاست‌های متمایل به اسلام گرایی آنکارا با طیف وسیعی از مسلمانان سنی و اسلام‌گرایان سیاسی همخوانی دارد و جایگزینی برای سلطنت‌های خلیج فارس ارائه میدهد. در زمانی که رژیم اســرائیل تصور می‌کند تا حدودی از زیر بار فشــار جمهوری اسلامی‌ایران خارج شده حالا نگرانی جدیدی پیدا کرده که آن اسلام گرایان سنی به رهبری ترکیه هستند.»

شــورای آتلانتیک در پایان این نوشتار به ســفر دیپلمات‌های اروپایی و آمریکایی به پایتخت ســوریه و دیدار با احمد الشرع، رهبر هیأت تحریر الشام پرداخته و می‌نویسد: در روز جمعه، باربارا لیف، معاون وزیر امور خارجه ایالات متحده برای امور خاورمیانه با الشرع دیــدار کــرد و اعلام کرد که ایالات متحده جایزه ده میلیون دلاری که برای دســتگیری او پیشــنهاد داده بود را لغو خواهد کرد. الشــرع معروف به محمد الجولانی می‌گوید که می‌خواهد کشــورش را بسازد و نه اینکه جنگ‌های جدیدی آغاز کند، اما هنوز هم توسط ایالات متحده به عنوان یک تروریســت شناسایی شده اســت. نویسنده این مطلب برای شــورای آتلانتیک در پایان با طرح این سوال که این وضعیت فعلی به کجا خواهد رسید، می‌گوید: پاســخ این پرسش با توجه به ســیال بودن تحولات در میدان سوریه و پیرامون آن مشخص نیست؛ اما آنچه که نسبتا شفاف است این است که ترکیه در مقایسه با سایر بازیگران فعلا دست برتر را در دمشق خواهد داشت. این امر اردوغان را بیشتر از هر زمان دیگری به دستیابی به آرزوی خود برای ایجاد یک حوزه نفوذ که شامل سرزمین‌های سابق عثمانی می‌شود، نزدیک‌تر می‌کند؛ حوزه‌ای که تا لیبی و سومالی ادامه دارد.

واشنگتن پست هشدار داد

رویارویی قریب‌الوقوع میان تهران و تل‌آویو

«دیوید ایگناتیوس» در واشنگتن پست می‌نویسد ؛به نظر می‌رسد که ایران در خطرناک‌ترین لحظه تاریخ معاصر خود قرار دارد. ارتش‌های نیابتی اش در غزه، لبنان و سوریه درهم شکسته شده‌اند و به دنبال موجی از حملات هوایی دقیق اســرائیل به سامانه دفاع هوایی ایران در اکتبر، این کشور تقریباً در برابر حمله بی‌دفاع به نظر می‌رسد.

«یوآو گالانت» که وزیر دفاع پیشــین اسرائیل بود و بیشتر کارزارهای نظامی‌این کشور علیه ایــران و نیروهای نیابتــی آن را رهبری کرد، می‌گوید: «ما نشــان دادیم که ایران آسیب‌پذیر است.» گالانت این هفته در یک نشست توجیهی در واشینگتن توضیح داد که بمباران ویرانگر اما نسبتاً کم‌بازتابِ اسرائیل در ۲۶ اکتبر «فرصتی برای اقدام علیه ایران» پیش از تولید سلاح هسته‌ای فراهم کرده است.

تصمیمات آمریکا درباره چگونگی بهره‌برداری از ضعف ایران – چه با مذاکره برای یک توافق هســته‌ای الزام‌آور و چه در صورت ناکامــی‌در این زمینه، با اقدام نظامی‌قاطع – به رئیس‌جمهوری منتخب، دونالد ترامپ، واگذار خواهد شــد. ترامپ ماه گذشــته در پاسخ بــه احتمال جنگ بــا ایران پس از روی کار آمدنــش در ۲۰ ژانویه، به مجله تایم به طرز تهدیدآمیزی گفت: «هر چیزی ممکن است اتفاق بیفتد.»

اگرچــه توجه جهانی به ترامپ معطوف شــده، اما مقامات ارشــد دولــت بایدن نیز بــه من گفتند که آنهــا نیز این فرصت پیش‌رو برای دیپلماســی تحمیــل coercive diplomacy»» در موضوعات هســته‌ای با ایران ضعیف‌شــده را درک می‌کنند. اگرچه اســرائیل نقش تعیین‌کننده‌ای در تضعیف ایران ایفا کــرد، اما رئیس‌جمهور جو بایدن با اعزام ناوهای هواپیمابر، هواپیماها، زیردریایی‌ها و سایر نیروها پشتیبانی مهمی‌فراهم آورد.

حمله اسرائیل در ۲۶ اکتبر به‌گونه‌ای طراحی شده بود که ایران را در برابر حملات آینده بی‌دفاع کند. یک منبع نظامی‌اســرائیلی گفت که موجی حیرت‌انگیز از ۱۲۰ جت در این حمله شرکت داشتند. هواپیماهای اسرائیلی رادارهای دفاع هوایی و سامانه‌های ضدهوایی محافظ تهران و همچنین کارخانه‌های کلیدی تولید ســوخت برای موشک‌های بالستیک ایران را هدف قرار دادند. این حمله در پاســخ به بمباران ایران در اول اکتبر با حدود ۲۰۰ موشک بالستیک علیه اسرائیل انجام شد، اما برنامه‌ریزی آن ماه‌ها پیش آغاز شده بود.

گالانت توضیح داد که ماموریت، به زبان ســاده، این بود که پس از آن «ایران ضعیف‌تر و اســرائیل قوی‌تر» شود، به طوری که تهران نتواند به حملات آینده به طور قاطع پاسخ دهد. مقامات اســرائیلی معتقدند که ایران برای دو ســال آینده قادر نخواهد بود به طور قابل توجهی به زرادخانه محدود موشــک‌های بالستیک خود اضافه کند. در همین حال، سامانه‌های دفاع هوایی ایران به ویژه در اطراف پایتخت نابود شده‌اند.

به نظر می‌رســد اســرائیل کریدوری به داخل ایران ایجاد کرده و مسیری روشن برای هواپیماهای خود برای حمله به تهران فراهم ســاخته اســت. این سطح جدیدی از آزادی عملیاتی است که به اسرائیل اجازه می‌دهد اهدافی را در ایران تقریباً به همان سادگی که در غزه و لبنان حمله می‌کرد، مورد هدف قرار دهد.

گالانت در ۵ نوامبر به دلیل آنچه نخست‌وزیر بنیامین نتانیاهو «بحران اعتماد» خواند، برکنار شــد. این دو بیش از یک سال بر سر استراتژی جنگ غزه اختلاف داشتند، گالانت معتقد بود که دستاوردهای میدانی اسرائیل باید با یک طرح منسجم برای مرحله «فردای پس از جنگ» تثبیت شود، چیزی که نتانیاهو با آن مخالف بود. گالانت به عنوان وزیر دفاع، به طور نزدیک با نیروی هوایی و سرویس‌های اطلاعاتی اسرائیل برای برنامه‌ریزی حملات به لبنان و ایران همکاری می‌کرد. اسرائیل توانایی خود را برای فلج کردن سامانه‌های دفاع هوایی ایران در ۱۹ آوریل با حمله به یک ســامانه پیشــرفته اس-۳۰۰ ساخت روسیه در نزدیکی اصفهان نشان داد. این حمله در پاسخ به حمله ایران در ۱۵ آوریل با بیش از ۳۰۰ موشک و پهپاد مسلح انجام شد. اسرائیل عمدتاً این حمله را دفع کرد اما تصمیم به تلافی محدود گرفت. گالانت گفت: «ما آنها را به طور دقیق هدف گرفتیم، اما این کافی نبود که آنها را بازداریم.» در حمله بعدی در اکتبر، جت‌های اسرائیلی چهار سامانه دفاعی اس-۳۰۰ را در اطراف تهران هدف قرار دادند. رادارهای این ســامانه‌ها از حیث نظری می‌توانستند حملات را از فاصله ۳۰۰ کیلومتری تشــخیص دهند. اکنون، گالانت در جلسه توجیهی گفت: «هیچ دفاع اســتراتژیکی در اطراف تهران وجود ندارد.» اســرائیل همچنین اجزای کلیدی توانمندی موشک‌های بالســتیک ایران را هدف قرار داد. جت‌های اسرائیلی تمام تأسیسات مخلوط‌کننده، تولیدکننده سوخت جامد برای نیروی موشکی مشهور تهران را بمباران کردند. یک گزارش از مؤسسه مطالعات جنگ در ۱۲ نوامبر خاطرنشان کرد: «تهیه مخلوط‌کننده‌های جدید [از چین] حداقل یک سال طول می‌کشد و این نشان می‌دهد که حملات ارتش اسرائیل دست‌کم به طور موقت پیشرفت برنامه موشک‌های بالستیک ایران را مختل کرده است.» یک منبع نظامی‌اسرائیلی تخمین زد که پیش از حمله اکتبر، ایران قادر بود روزانه سوخت جامد کافی برای دو موشک بالستیک جدید تولید کند.

یادداشت

از جنگ اوکراین تا تحریم روسیه

علی بمان اقبالی زارچ

جنــگ در اوکراین به ســه ســالگی تمام می‌رســد و علی‌رغم افزایش مشهود هزینه‌های جنگی و روند روزافزون تحریم‌هــا، اقتصاد روســیه با بهره‌گیــری از ظرفیت‌های متنوع به‌ویژه فروش روزافزون انرژی در کنار انواع فلزات و ذخیره‌های ارزی به حیات رو به جلوی خود ادامه می‌دهد؛ این در حالیست که برخی از کارشناسان و سیاستمداران پیش‌بینــی می‌کردند کــه اقتصاد ملی فوراً تحت فشــار تحریم‌های غرب و تحریم‌های اروپا فرو خواهد پاشید. نکته قابــل توجه ایــن که از ماه مــه ۲۰۲۲ میلادی صندوق بین‌المللی پول و بانک جهانی در ۱۱ مورد پیش بینی‌های خود، رشــد تولید ناخالص داخلی روسیه را همیشه رو به رشد تجدید نظر کرده است. این در حالیست که کرملین هزینه‌های نظامی‌اسمی‌را در ســال ۲۰۲۴، ۳،۴ برابر در مقایسه با ســال ۲۰۲۱ افزایش داده است. حتی با وجود کاهش حدود ۵۰ درصدی ارزش روبل در سه سال گذشته که البته قابل توجه اســت، کرملین قصد دارد هزینه‌های نظامی را تقریبا ۲۵ درصد در ســال ۲۰۲۵ افزایش دهد و امیدوار است با این کار درآمد واقعی مردم را کاهش ندهد و بودجه متعادلی را حفظ کند. اما منابع روسیه چقدر دوام خواهند داشت؟

ارزیابی‌هــای کارشناســان متفاوت اســت؛ برخی بر فروپاشی سریع اصرار دارند و خواستار تشدید تحریم‌های موجود و اعمال تحریم‌های جدید هستند. اکثر کارشناسان حامی‌دولت بر این باورند که تحریم‌ها به هیچ وجه کارساز نیست و اقتصاد، حتی اگر در سطح مطلوب لب مرزی عمل کند، عموماً خوب است. گروهی دیگر بر این باورند که تمرکز اقتصاد روسیه بر مواد خام و انرژی نشان دهنده ضعف آن است؛ اما با نوعی دیگر از ارزیابی باید گفت که ثروتمندترین کشور جهان از نظر مواد معدنی به سختی از اقتصاد جهانی طرد می‌شود، نفت و ســایر منابع هنوز خریداران خود را دارد؛ مخصوصا برای روســیه که در همسایگی چین یعنی بزرگترین مصرف کننــده جهانی انرژی قرار دارد و همین امر سبب شده تا حجم مبادلات دو کشور رشد بی سابقه‌ای داشــته و به بیش از ۲۶۰ میلیارد دلار برسد؛ در عین حال که کشــورهای ترکیه و جمهوری آذربایجان و حتی هند نیز در صادرات انرژی روسیه نقش وافری دارند. همچنین کرملین توانســته به صــادرات کالا به گــروه متنوعی از مشتریان از جنوب جهانی ادامه دهد. موضع مهم دیگر این که تحریم‌ها و محدودیت‌های اقتصادی غرب تا حد زیادی خروج سرمایه از روسیه را متوقف کرده و در نتیجه پوتین به طور جدی پایه مالی خود را تقویت کرده است.

بــا نگاه به روی دیگر ســکه نمی‌تــوان گفت که رژیم تحریم‌ها با شکست کامل همراه بوده چرا که روسیه بیشتر و بیشــتر از دنیای توســعه یافته فناوری عقب می‌افتد و برای بسیاری از کالاهایی که تا همین اواخر خودش تولید می‌کرد به چین متکی شده است. این کشور عملاً شانسی برای بازگشــت به سطح قبل از جنگ از همگرایی خود در اقتصــاد جهانی در آینده نزدیک ندارد که یک نشــانه آن کاهش شــدید تولید هواپیماهای مسافربری در سه سال گذشته است. در حالی که قرار بود در این دوره ۱۰۹ فروند تولید شود این رقم تنها ۹ فروند بوده است.

با این حال، محدودیت‌ها تاکنون نتوانسته است به هدف اصلی یعنی تغییر در محاســبات ولادیمیر پوتین در مورد ادامه جنگ در اوکراین برسد؛ بدیهی است که نگرانی کوتاه مدت و تعیین کننــده برای اکثر تصمیم گیرندگان وجود ندارد.

با همه این حال ارکان پایداری اقتصادی روســیه را در پایان ســال ۲۰۲۴ چگونه می‌توان توصیف کرد؟! روسیه با تورم افسارگســیخته بالای ۲۰درصد مواجه است که از سیاســت مالی دولت و پرداخت‌های هنگفت به پرســنل نظامی‌ناشــی می‌شــود. از ابتدای ســال ۲۰۲۴، حداکثر پرداخت برای امضای قرارداد خدمت سربازی با وزارت دفاع ۲۰ برابر ســریعتر از نرخ رســمی‌تورم افزایش یافته است. کنترل نرخ پایه بانکی روســیه، فعالیت سرمایه گذاری را ســرکوب کرده و اساساً توســعه چندین صنعت از جمله مسکن را مسدود کرده است. همچنین سود محدود ارزی، همراه با حجم واردات بدون تغییر، افزایش نرخ دلار را باعث شــده است که به نوبه خود به افزایش بیشتر قیمت منجر می‌شود. در نتیجه، کارشناسان انتظار کاهش رشد اقتصادی روسیه در اوایل سال ۲۰۲۵ را دارند، اما این می‌تواند موقتی باشد و با وجود روندهای نزولی، بعید است که مردم روسیه در آینده نزدیک با مشکلات جدی اقتصادی مواجه شوند.

موضوع مهم دیگر این که برخلاف ســال‌های گذشته، کشــور با کمبود نیــروی کار مواجه اســت که از خدمت ســربازی انبوه، مهاجرت صدها هزار روس تحصیل‌کرده و کارآفرین و مهاجرت غیرقابل توقف کارگران مهاجر ناشی شده اســت. کمبود، که برای سال‌های آینده ثابت خواهد ماند، کارفرمایان را به پرداخت دستمزدهای بالاتر متمایل می‌کند که در رشد درآمد اسمی‌حداقل ۱۷ درصد در سال ۲۰۲۴ منعکس می‌شــود. این رشد پیامدهای منفی برای کل اقتصاد دارد، زیرا منابع را کاهش می‌دهد. اما تا زمانی که بودجه اجازه چنین هزینه‌هایــی را بدهد، بخش قابل توجهی از جمعیت شاغل با کاهش درآمد مواجه نخواهند شــد. همین الآن ۱۸ میلیــون روس زیر خط فقر زندگی می‌کنند و این گروه که اکثراً از بازنشستگان تشکیل شده اند، بیشترین تأثیر منفی را از تورم خواهند داشت.

در مجموع جنگ اوکراین تاثیرات ملموســی را بر روند توسعه چشمگیر اقتصادی روسیه داشته و از سویی بسیاری از طرح‌های عمرانی با چالش تامین اعتبارات همراه بوده و فرایند تولیدات صنعتی نیز به سمت تولیدات نظامی‌سوق داده شده اســت. از سوی دیگر بیش از ۳۰۰ میلیارد دلار از ذخائر ارزی روسیه در کشورهای غربی بلوکه شده و در این اواخر ســود این ســپرده نیز به اوکراین پرداخت شده است؛ با همه این حال اگر چه پرزیدنت پوتین در نشست خبری پایان سال ۲۰۲۴ میلادی خود به وجود مشکلات اقتصادی به‌ویژه تورم اذعان کرد ولی اقتصاد روسیه با اتکاء به صادرات چشــمگیر انرژی و ذخائــر ارزی به تاب آوری خود ادامه می‌دهد و تحریم‌ها نتوانسته است تغییر اساسی در سیاست‌های این کشور برسر ادامه جنگ ایجاد کند.

امنیت

جاسوس گیری ایران از صهیونیست‌ها

یک رســانه عبری بــه نقل از نهادهــای امنیتی رژیم صهیونیستی مدعی جاسوس گیری جمهوری اسلامی ایران از میان ساکنان سرزمین‌های اشغالی شد.

وبگاه «واللا» به نقــل از گزارش نهادهای امنیتی رژیم صهیونیســتی ادعا کرد: ایران در حال جذب جاسوس در اسرائیل است و شهروندان ما حاضرند برای پول به اسرائیل خیانت کنند.

این رســانه مدعی شد که ســازمان اطلاعات و امنیت داخلی رژیم صهیونیســتی (شــاباک) از ابتدای جنگ تا کنون با ۱۱ عملیات جاسوســی و تــلاش ایران برای ترور شخصیت‌های صهیونیست مقابله کرده است.